

Merike Leego noppeid KOP aiareisilt Pärnumaale, 15.06.2024

Reisi kava:

11.00 Tamme Ürditalu

14.30 Matogardi mullatootmine

Tamme talu ürdiaed

- Perenaine on õppinud Rápina aianduskoolis, alustas basiilikuga, siis tulid tšillid, maitseainete kollektsioon, taime müüd, koolitused ja nüüd ka ürtidel põhinevate toodete müük (teed, vürtsisegud, vürtsi õlid, vürstmoosid, jne.)
- Kuivas mullas kasvanud ürtidel on tugevam aroom ja maitse
- Varemerohi on hea komposti kiirendaja
- Varemerohi on luude taastaja, hõõru mahlale leht ja pane haigele kohale. Võtab kergema valu ära.
- Mugullauk on küüslaaugu maitsega
- Bataat annab Eestis täitsa korralikku saaki
- Laukudest saab hea rohejahu teha pudru peale
- Aassalvei - sinine õitseb pikalt. Kasutatakse õlle ja veini maitsestamiseks.
- Monarda tahab suvel lisakastmist
- Torumonardal- pole nii hea maitse kui tavalisel aed-monardal
- Kõik päevaliiliad sobivad söögiks, kas kevadised võrsed või suvel õied. Õis on magusa maitsega.
- Hostade noored võrsed sobivad ka söögiks
- Pampiino ehk melonmaavits - ilus taim potis kasvatamiseks, meloni ja pirni vahepealne vili augustis. Taimi on vähe saada, kevadel tasub järjekorda panna.

Matogardi mullatootmine

- Matogardi mulda saab osta DEVOst, Decorast, Gardestist, jne. Bauhofis ei ole 😞
- Kompostil peab temperatuur minema üle 65 kraadi, et häviks patogeeneid ja umbrohuseemned. Ja temp. läheb üles kui 1) komposteeritava materjali süsiniku ja lämmastiku sisaldus peaaegu võrdne, 2) niiskust 40% ja 3) piisav õhtutatus. Materjal komposteerub muidugi ka lihtsalt hunnikus seistes, kuid siis ei lähe temp. üle 50 ja muld saab olema umbrohuseemneid täis. Lisaks võtab selline looduse hooleks jäetud komposteerimine oluliselt kauem aega.
- Kui temperatuur läheb juba > 70 kraadi siis hävivad ka kasulikud mullabakterid.
- Olemasolevatest maardlatest saab veel 20 aastat turvast. Ja kui seda enam ei lubata kaevandada, siis nad hakkavad hobusesõnniku ja haljasjäätmekomposti tegema.
- Matogard saab komposti sõnnikust 2 kuuga. Keeravad vaalusid ümber 2 korda päevas
- Muldadele pritsitakse sisse humiidhabet - väiksel kujul on see olemas kõigis muldades, suurel kontsentratsioonil suurendab stressitaluvust

- Õue on must Matogardi turvas parem, see ei vaju kokku nii palju. Kui teha suur auk ja mult vajub kokku, on oht, et aednik, lisab mulda juurde, et auku täita, siis aga jääb juurekael mulla alla ja taim hakkab kiduma.
- Hele turvas seob rohkem vett, pane see kasvuhoonesse
- Kui on palju põhku hobusesõnnikus, on vaja kompostimiseks lisada lämmastikku juurde.
- Puiduhakkega sõnnikust ei soovita komposti teha, seal on C ja N tasakaal väga paigast ära.
- Et aga põhu või turba C ja N tasakaalu paika saada, lisa suvel süsiniku suurendamiseks eelmisest sügisest hoiule pandud lehti või turvast. Sõnniku komposteerimisel on vaja lisada juurde lämmastikku, selleks sobib hästi rohemass aiamaalt.
- Munakoored on hea kaltsiumi allikas, lisa kompostrisse. Kalajahu ja kala on hea fosfori allikas (hea viljade tekkeks). Liiv annab juurde hea struktuuri, savi hoiab niiskust.
- 6 miljardit mikroorganismi on teelusika täies viljaks põllumullas
- Kevadel käivituvad kompostivaalud kiiremini kui sügisel
- Isegi umbrohuvaba mulda on vaja kobestada, et oleks mullas rohkem vett
- Umbrohtu on võimalik kuuma haruga hävitada
- Tee kasvuhoonesse sõnnikurenn 2 taime rea vahele, siis tomat ise vaatab, kummale poole on parem juuri ajada, kui paned sõnniku taime alla, on oht et väetad üle. 90% hobiaednike viga on, et nad väetavad üle.
- Kurkide istutustihedus: 3 taime ruutmeetritele
- Kui temp 32 või kõrgem, siis tomati õied ei viljastu> hoia suvel pigem kasuhoone uks lahti
- Alex hea kasvuhoone kurgisort, jäta 2-3 kõrvalharu ülevaltpoolt 3. või 4. lehte.
- **Trichoderma spp** – kasulik seen, mis moodustades seeneniidistiku taime juurte ümber pärsib haiguste teket ja levikut, soodustab juurte arengut ja kiirendab kasvu.
- Kurgi lehed on kollaste laikudega, kui väetist liiga palju
- Kurk tahab õhuniiskust, tomat ja paprika ei taha, pane need eraldi kasvuhoonetesse